

Egyetemes Nyilatkozat a Kulturális Sokszínűségről

A Közgyűlés,

Elkötelezve az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában és más egyetemesen elfogadott jogi dokumentumokban kinyilvánított emberi jogok és alapvető szabadságjogok megvalósítása iránt, és figyelemmel a két 1966-os Nemzetközi Egyezségokmányra a polgári és politikai jogokról valamint a gazdasági, szociális és kulturális jogokról,

Emlékeztetve az UNESCO Alapokmányának Preambulumára, mely kijelenti, "hogy a kultúra széleskörű elterjedése és az emberiség nevelése az igazságra, a szabadságra és a békére nélkülözhetetlen az emberi méltósághoz és olyan nemes kötelezettség, melyet minden nemzetnek a kölcsönös segítség és törődés szellemében teljesítenie kell",

Továbbá emlékeztetve az Alapokmány Első Cikkelyére, mely egyéb célok mellett az UNESCO feladatát abban határozza meg, hogy olyan "nemzetközi megállapodásokat javasoljon, melyek a gondolatok szó és kép általi szabad áramlását segítik elő",

Utalva a kulturális sokszínűségről és a kulturális jogok gyakorlásáról szóló rendelkezésekre az UNESCO által elfogadott nemzetközi dokumentumokban,

Hangsúlyozva, hogy a kultúra egy társadalom vagy társadalmi csoport sajátos lelki, tárgyi, szellemi és érzelmi jegyeinek együttese, mely magába foglalja a művészeteken és az irodalmon kívül az életstílust, az együttélés módjait, az értékrendszert, a hagyományokat és a hiedelmeket,

Megjegyezve, hogy a kultúra az identitásról, a társadalmi kohézióról és a tudásalapú gazdaság fejlődéséről manapság zajló viták középpontjában áll,

Leszögezve, hogy a kultúrák sokszínűségének tisztelete, a tolerancia, a párbeszéd és az együttműködés a kölcsönös bizalom és megértés légkörében, a nemzetközi béke és biztonság egyik legjobb biztosítója,

Törekedve a kulturális sokszínűsége és az emberiség egységének elismerésén valamint a kultúrák közötti kapcsolatok fejlődésén alapuló nagyobb szolidaritásra,

Tekintetbe véve, hogy a globalizáció folyamata, melyet az új informatikai és kommunikációs technológiák is segítenek, noha kihívást jelent a kulturális sokszínűség számára, ugyanakkor új lehetőségeket is teremt a kultúrák és civilizációk közt megújuló párbeszédhez,

Tudatában léve az UNESCO küldetésének az ENSZ intézményrendszerében, a kultúrák sokszínűségének megőrzése és előmozdítása érdekében, kinyilvánítja az alábbi elveket és elfogadja a jelen Nyilatkozatot:

IDENTITÁS, SOKSZÍNŰSÉG ÉS PLURALIZMUS

Első Cikkely - Kulturális sokszínűség: az emberiség közös öröksége

A kultúra különböző formákat ölt az időben és a térben. Ezt a sokszínűséget az emberiséget alkotó csoportok és társadalmak identitásának egyedisége és pluralizmusa testesíti meg. Mint a

kapcsolatok, az újítások és a kreativitás forrása, a kulturális sokszínűség éppolyan fontos az emberiség számára, mint a természet számára a biodiverzitás. Ebben az értelemben az emberiség közös örökségét képezi, amit a jelen és a jövő generációk érdekében el kell ismerni és meg kell őrizni.

Második Cikkely - A kulturális sokszínűségtől a kulturális pluralizmusig

Egyre sokfélebb társadalmainkban döntő fontosságú, hogy harmonikus kapcsolatot biztosítsunk a plurális, változatos és dinamikus kulturális identitással rendelkező emberek és csoportok között és lehetővé tegyük együttélésüket. A társadalmi kohézió, a vitális civil társadalom és a béke biztosítéka az olyan társadalompolitika, mely minden állampolgárt felölel. Ebben a meghatározásban a kulturális pluralizmus a kulturális sokszínűségre adott társadalompolitikai válasz. A demokratikus keretektől elválaszthatatlan kulturális pluralizmus a kulturális cseréhez vezet és a közéletet fenntartó kreatív képességek kivirágzását eredményezi.

Harmadik Cikkely - A kulturális sokszínűség mint a fejlődés tényezője

A kulturális sokszínűség kitágítja az egyén számára hozzáférhető lehetőségek skáláját; egyike a fejlődés motorjainak, ha fejlődés alatt nem pusztán gazdasági növekedést értünk, hanem olyan eszközt, mely kielégítőbb szellemi, érzelmi, erkölcsi és lelki élethez segít hozzá.

KULTURÁLIS SOKSZÍNŰSÉG ÉS EMBERI JOGOK

Negyedik Cikkely - Az emberi jogok mint a kulturális sokszínűség biztosítékai

A kulturális sokszínűség védelme etikai parancs, mely elválaszthatatlan az emberi méltóság tiszteletétől. Magában foglalja az emberi jogok és alapvető szabadságok iránti elkötelezettséget, különös tekintettel a kisebbségekhez tartozó egyének és az őslakos népek jogaira. Senki sem hivatkozhat a kulturális sokszínűségre a nemzetközi jog által garantált emberi jogok megsértése vagy e jogok érvényesülési körének korlátozása esetén.

Ötödik Cikkely - A kulturális jogok mint a kulturális sokszínűség elősegítői

A kulturális jogok az egyetemes, oszthatatlan és egymástól kölcsönösen függő emberi jogok integráns részét képezik. A kulturális sokszínűség virágzása megkívánja az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata 27. cikkének és a Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogokról szóló Nemzetközi Egyezségokmány 13. és 15. cikkében foglaltak szerint meghatározott kulturális jogok teljeskörű megvalósítását.

Ezért minden embernek joga van arra, hogy önmagát kifejezze, hogy alkotásait az általa választott nyelven, kiváltképpen az anyanyelvén, létrehozza és terjessze; minden ember jogosult a kulturális identitását maradéktalanul tiszteletben tartó minőségi oktatásra és képzésre; végül, minden embernek joga van a választása szerinti kulturális életben részt venni és kulturális szokásait gyakorolni, az emberi jogok és alapvető szabadságok mindenkor tiszteletben tartása mellett.

Hatodik Cikkely - A kulturális sokszínűség mindenki számára való hozzáférhetősége felé

A gondolatok szavak és képi kifejezések útján történő szabadon áramlásának biztosítása során figyelmet kell szentelni annak, hogy minden kultúra kifejezhesse és megismertethesse magát. A kifejezés szabadsága, a média pluralizmusa, a soknyelvűség, a művészetek és a tudományos és technikai ismeretekhez, digitális formában is történő, egyforma hozzáférés, valamint a minden kultúra lehetősége arra, hogy a kifejezés és terjesztés eszközeihez hozzájusson, képezik a kulturális sokszínűség garanciáit.

KULTURÁLIS SOKSZÍNŰSÉG ÉS KREATIVITÁS

Hetedik Cikkely - A kulturális örökség mint a kreativitás kútfője

Az alkotás a kulturális hagyományból táplálkozik, de a más kultúrákkal való találkozásban bontakozik ki. Ezért az örökséget minden formájában meg kell őrizni, előmozdítani és a jövő generációkhoz eljuttatni, mint az emberi tapasztalatok és törekvések tárházát annak érdekében, hogy az alkotás sokszínűségére serkentsen és a kultúrák közötti igazi párbeszédre inspiráljon.

Nyolcadik Cikkely - Kulturális áruk és szolgáltatások: egyedi természetű javak

A mai gazdasági és technológiai változásokkal, az alkotás és újítás hatalmas lehetőségeinek megnyílásával, különös figyelmet kell fordítani az alkotások kínálatának sokszínűségére, a szerzők és művészek jogainak kellő tiszteletben tartására, valamint a kulturális javak és szolgáltatások egyediségére, amelyek, mint az identitás, az értékek és a jelentéstartalom iránymutatói, nem kezelhetők pusztán áru vagy fogyasztói cikk gyanánt.

Kilencedik Cikkely - A kultúrpolitikák mint a kreativitás katalizátorai

Miközben lehetőség nyílik a gondolatok és művek szabad áramlására, a kultúrpolitikáknak olyan körülményeket kell kialakítaniuk, melyek a sokféle kulturális javak és szolgáltatások előállítását és terjesztését segítik elő olyan kultúriparon keresztül, melyek képesek lokális és globális szinten is érvényesülni. Minden Államnak, nemzetközi kötelezettségeinek tiszteletben tartása mellett, ki kell alakítania saját kultúrpolitikáját és olyan eszközökkel - akár szerkezeti támogatással, akár megfelelő szabályozással - kell megvalósítania, melyeket helyesnek vél.

KULTURÁLIS SOKSZÍNŰSÉG ÉS NEMZETKÖZI SZOLIDARITÁS

Tizedik Cikkely - Az alkotás és a terjesztés kapacitásainak fejlesztése az egész világon

Szemben a kulturális javak és szolgáltatások globális szintű forgalmának és kereskedelmének mai aránytalanságaival, szükséges a nemzetközi együttműködés és szolidaritás megerősítése annak érdekében, hogy minden ország, különösen a fejlődő és az átalakulóban lévő országok, olyan kultúripart hozhassanak létre, mely megállja a helyét és versenyképes mind nemzeti, mind nemzetközi szinten.

Tizenegyedik Cikkely - Partnerségi kapcsolatok kialakítása a közzsféra, a magánszféra és a civil társadalom között

A piaci tényezők önmagunkban nem alkalmasak a hosszútávon fenntartható emberi fejlődéshez szükséges kulturális sokszínűség megőrzésére és elősegítésére. Ebből a szempontból is kiemelendő a közzsféra kitüntetett fontossága valamint a magánszférával és a civil társadalommal való partneri viszony.

Tizenkettedik Cikkely - Az UNESCO szerepe

Az UNESCO-nak, küldetése és funkciói alapján a következő fontos szerepe van:

(a) A jelen Nyilatkozatban foglaltakat alkalmazza a különböző kormányközi testületek fejlesztési stratégiáiban;

(b) Referenciapontként és fórumként szolgál, ahol az egyes Államok, nemzetközi kormányzati és nem-kormányzati szervezetek, a civil társadalom és a magánszféra összefoghat, és koncepciókat, célokat és stratégiákat fogalmazhat meg a kulturális sokszínűség előmozdítása érdekében;

(c) Folytatja normaalkotó, köztudat-ébresztő és kapacitásépítő tevékenységét a jelen Nyilatkozatban érintett területeken, illetékességi körén belül;

(d) Elősegíti az Akcióterv megvalósulását, melynek fő irányvonalai jelen Nyilatkozathoz csatoltatnak.

A CSELELKVÉSI TERV FŐBB VONALAI AZ "UNESCO EGYETEMES NYILATKOZATA A KULTURÁLIS SOKSZÍNŰSÉGRŐL" MEGVALÓSÍTÁSÁRÓL

A Tagállamok elkötelezik magukat amellett, hogy széles körben megismertetik az UNESCO Egyetemes Nyilatkozatát a Kulturális Sokszínűségről, és különösen a következő célok elérése érdekében együttműködnek:

1. A kulturális sokszínűséggel kapcsolatos konzultációk elmélyítése, különös tekintettel ennek a fejlődéssel kapcsolatos összefüggéseire és a stratégiai döntések meghozatalára mind nemzeti, mind nemzetközi szinten, megvizsgálva egy a kulturális sokszínűségről szóló nemzetközi jogi eszköz lehetőségét.
2. Haladást elérni az elvek, szabványok és eljárásmodok meghatározásában mind nemzeti, mind nemzetközi szinten a kulturális sokszínűség megőrzése és előmozdítása érdekében.
3. Elősegíteni az ismeretek és a legjobb eljárásmodok cseréjét a kulturális pluralizmus terén annak érdekében, hogy a sokkomponensű társadalmakban a különböző kulturális háttérből származó egyének és csoportok szóhoz és részvételhez jussanak.
4. További előrelépést tenni az emberi jogok integráns részeként felfogott kulturális jogok tartalmának pontos értelmezése irányába.
5. Megőrizni az emberiség nyelvi örökségét és támogatást nyújtani a lehető legtöbb nyelv megnyilatkozásának.
6. Bátorítani a nyelvi sokszínűséget "az anyanyelv tisztelete mellett" az oktatás minden lehetséges szintjén, és elősegíteni az idegen nyelvek elsajátítását a legfiatalabb kortól.
7. Az oktatáson keresztül előmozdítani a kulturális sokszínűség pozitív értékének tudatosítását, és ennek érdekében tananyagot fejleszteni és biztosítani a tanár-továbbképzést.
8. Ahol csak lehetséges hagyományos módszertanokat bevonni az oktatási folyamatba azzal a céllal, hogy a kommunikáció és a tudás átadásának kulturálisan legmegfelelőbb módszereit megőrizzék és kiaknázzák.
9. Elősegíteni a "digitális írástudást" és fejleszteni az új informatikai és kommunikációs technológiákban való jártasságot, melyek egyszerre oktatandó tantárgyak és pedagógiai eszközök az oktatás hatékonyságának fokozása érdekében.
10. Előmozdítani a nyelvi sokszínűséget a világhálón és elősegíteni az egyetemes hozzáférhetést a világhálón keresztül minden információhoz közélet terén.
11. A digitális szakadékot felszámolni úgy, hogy szoros együttműködésben a megfelelő ENSZ-szervezetekkel elősegíteni a fejlődő országok számára az új technológiákhoz való hozzáférést, segíteni őket az informatikai technológiák elsajátításában, lehetővé tenni a saját kulturális termékek digitális terjesztését és elősegíteni számukra az oktatási, kulturális és tudományos digitális forrásokhoz való hozzáférést.
12. Bátorítani a médiában és a globális információs hálózatokban a sokszínű tartalmak előállítását, megőrzését és elterjesztését és ennek érdekében a közszolgálati rádió- és televízió-szolgáltatás szerepét fokozni a jó minőségű audiovizuális produkciók előállításában, különös tekintettel a kooperatív megoldásokra a terjesztés terén.
13. A kulturális és természeti örökség védelmét és előmozdítását szolgáló stratégiákat megfogalmazni különös tekintettel a szóbeli és a nem tárgyi kulturális örökségre, és küzdeni a kulturális javak és szolgáltatások törvénytelen kereskedelme ellen.

14. Tiszteletben tartani és megőrizni a hagyományos ismereteket, különösen az őshonos népeket; elismerni a hagyományos ismeretek szerepét, különös tekintettel a környezetvédelemre és a természeti erőforrások felhasználására, és elősegíteni az együttműködést a modern tudomány és a helyi ismeretek között.

15. Elősegíteni az alkotók, művészek, kutatók, tudósok és értelmiségiek mobilitását és a nemzetközi kutatási programok és a partnerségi kapcsolatok fejlődését arra ügyelve, hogy megőrződjön és fejlődjön a fejlődő és az átalakulóban levő országok alkotói kapacitása.

16. Biztosítani a szerzői és az ezzel kapcsolatos jogok védelmét a kortárs alkotás elősegítése és a tisztességes díjazás érdekében, ugyanakkor fenntartva az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 27. cikkelye szerinti szabad hozzáférést a kultúrához.

17. Segítséget nyújtani a fejlődő és az átalakulóban lévő országok számára kultúriparuk kialakulásában és megerősítésében, és ennek érdekében a megfelelő infrastruktúra és szaktudás kialakításában, az életképes helyi piac létrejöttében, és az említett országok kulturális termékeinek a világpiacon és a nemzetközi terjesztő hálózatokba való eljuttatásában.

18. Olyan kultúrpolitikákat, szerkezeti támogatást és megfelelő szabályozási kereteket kifejleszteni, melyek elősegítik a jelen Nyilatkozatban foglalt elvek megvalósulását összhangban minden egyes Állam nemzetközi kötelezettségeivel.

19. Szorosan együttműködve a civilszervezetekkel a kulturális sokszínűség megőrzését és előmozdítását célzó társadalompolitikák kialakításában.

20. Elismerni és bátorítani a magánszféra lehetséges hozzájárulását a kulturális sokszínűség előmozdításához és ennek érdekében elősegíteni a köz- és a magánszféra közötti dialógus fórumainak kialakítását.

A Tagállamok azt javasolják, hogy a Főigazgató vegye tekintetbe a jelen Cselekvési Tervben foglaltakat az UNESCO programjainak megvalósítása során és ezekről tájékoztassa az ENSZ más szervezeteit és egyéb kormányközi és nem-kormányzati szervezetet, melyek érdekeltnek lehetnek a kulturális sokszínűség érdekében kifejtett tevékenységek összehangolásában.